

Aktuálna legislatíva v oblasti sociálnej starostlivosti z hľadiska plnenia požiadaviek Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím

Sociálnej starostlivosti sa z článkov Dohovoru tématicky týkajú najmä:

Článok 19

Nezávislý spôsob života a začlenenie do spoločnosti

Článok 20

Osobná mobilita

Článok 26

Habilitácia a rehabilitácia

Článok 28

Primeraná životná úroveň a sociálna ochrana

Plnenie cieľov v spomínaných článkoch je zabezpečované najmä dvomi základnými systémami:

Systém sociálneho poistenia

Systém sociálnej pomoci

Systém sociálneho poistenia:

Zo systému sa Poskytuje invalidný dôchodok v prípade vzniku invalidity:

1. povinne poisteným osobám, napr. z titulu zamestnania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti

Povinná doba poistenia závisí od veku, v ktorom došlo ku vzniku invalidity

- vo veku do 20 rokov je potrebná doba poistenia menej ako 1 rok

- vo veku nad 45 rokov je potrebná doba poistenia najmenej 15 rokov

2. Osobám, ktoré sa stali invalidnými v období, v ktorom sú nezaopatrenými deťmi

Podmienky nároku na invalidný dôchodok:

- miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 %

- dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav trvajúci viac ako 12 mesiacov

- u poistených osôb doba poistenia

Výška invalidného dôchodku:

- vypočítava sa obdobne ako výška starobného dôchodku s tým, že doba od vzniku invalidity do dosiahnutia dôchodkového veku sa považuje za dobu poistenia

- osoby s mierou poklesu o viac ako 70 % majú nárok na „plný“ invalidný dôchodok

- osobám s mierou poklesu v rozsahu od 41 do 70 % sa vypočítaná suma invalidného dôchodku kráti percentuálnou mierou poklesu

Pri výpočte sa vychádza z relatívnej výšky príjmov, z ktorých bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie – z tzv. osobných mzdových bodov.

Poberatelia invalidného dôchodku môžu vykonávať zárobkovú činnosť. K takto dosiahnutému osobnému mzdovému bodu za príslušný kalendárny rok sa im pridáva osobný mzdový bod v hodnote 0,3, čo im kompenzuje obvykle dosahované nižšie zárobky po vzniku invalidity a má význam pri výpočte starobného dôchodku.

System sociálnej pomoci:

- kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia
- sociálne služby

Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia

Osobou s ťažkým zdravotným postihnutím je osoba so zdravotným postihnutím s mierou funkčnej poruchy najmenej 50 %.

Sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia sa kompenzujú v oblasti

- a) mobility a orientácie,
- b) komunikácie so spoločenským prostredím,
- c) sebaobsluhy,
- d) niektorých zvýšených výdavkov,

V oblasti zvýšených výdavkov sa kompenzujú zvýšené výdavky

- a) na diétne stravovanie,
- b) súvisiace
 1. s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia,
 2. so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla,
 3. so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom.

Pri stanovení potreby kompenzácie sa vychádza z posúdenia zdravotného stavu a zo sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia:

- lekárska posudková činnosť; stanoví najmä mieru funkčnej poruchy
- sociálna posudková činnosť

Sociálna posudková činnosť je

- a) posudzovanie individuálnych predpokladov fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- b) posudzovanie rodinného prostredia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- c) posudzovanie prostredia, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti,
- d) posudzovanie všetkých druhov odkázanosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v jednotlivých oblastiach,

e) navrhovanie kompenzácií v jednotlivých oblastiach.

Výsledkom je komplexný posudok s návrhom kompenzácií peňažnými príspevkami

Peňažné príspevky na kompenzáciu sú

- a) peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- b) PP na kúpu pomôcky,
- c) PP na výcvik používania pomôcky,
- d) PP na úpravu pomôcky,
- e) PP na opravu pomôcky,
- f) PP na kúpu zdvíhacieho zariadenia,
- g) PP na kúpu osobného motorového vozidla,
- h) PP na úpravu osobného motorového vozidla,
- i) PP na prepravu,
- j) PP na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže,
- k) PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov,
 - na diétne stravovanie,
 - na opotrebovanie šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia,
 - na hygienu,
 - na psa so špeciálnym výcvikom
- n) PP na opatrovanie.

Posudzuje sa príjem osoby s ŤZP, porovnáva sa s násobkom sumy životného minima a určuje sa

- výška príspevku percento z ceny v prípade jednorazových príspevkov
- nárok na príspevok pri opakovaných príspevkoch:
 - PP na kompenzáciu zvýšených výdavkov je hranica príjmu 3-násobok sumy životného minima
 - pri osobnej asistencii je hranica príjmu 4-násobok sumy životného minima, po jej dosiahnutí sa PP postupne kráti až na 0

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu:

- sociálny pracovník po posúdení potrieb a odkázanosti stanoví činnosti a ročný počet hodín osobnej asistencie, posudzuje to spolu so žiadateľom,
 - osoba s ŤZP si sama hľadá osobných asistentov, uzatvára s nimi zmluvu v zmysle občianskeho zákonníka,
 - užívateľ osobnej asistencie predkladá úradu práce, sociálnych vecí a rodiny mesačný výkaz o odpracovaných hodinách osobnej asistencie, úrad mu vyplatí príspevok, ktorý on následne odovzdáva osobnému asistentovi,
- Od 1. júla 2017 bude sadzba za 1 hodinu osobnej asistencie 2,78 eur.

Sociálne služby

- ambulantné – základné a špecializované poradenstvo, sociálna rehabilitácia, denný stacionár

Opatrovateľská služba

Pobytové:

- zariadenie podporovaného bývania,
- zariadenie pre seniorov,
- rehabilitačné stredisko,
- domov sociálnych služieb,
- špecializované zariadenie

Pri poskytovaní konkrétnej sociálnej služby sa posudzuje odkázanosť osoby na pomoc inej fyzickej osoby.

Financovanie poskytovateľov sociálnych služieb:

Verejní poskytovatelia – ide o sociálne služby zabezpečované samosprávami, ktoré ich zriaďujú – obce alebo vyššie územné celky a tiež financujú

Neverejní poskytovatelia – zriadiť ich môže ktokoľvek pri dodržaní zákonom stanovených podmienok, financovaní sú prevažne vyššími územnými celkami a čím ďalej viac štátom.

Na pobytovú službu si prispieva i jej užívateľ – v závislosti od príjmu, pre jednotlivé druhy sociálnych služieb je garantovaná výška príjmu, ktorá musí užívateľovi v každom prípade zostať.

V SR nemáme príspevok obdobný českému príspevku na péči.

Ing. Bc. Milan Měchura